

Nasadi gojenih lešnikov

Za zdravje pest lešnikov na dan

Lešnike pred luščenjem strojno kalibrirajo in potem strojno lomijo, zato je le nekaj odstotkov lomljenih jedrc

Lesko kot samoniklo vrsto najdemo po vsej Sloveniji, vedno več pa je tudi gojenih nasadov. Pridelava lešnikov je lahko dodaten vir zaslužka na marsikateri slovenski domačiji ali pa pomeni širitev ponudbe na kmetiji, ki svoj dohodek ustvarja s prodajo raznovrstnih pridelkov na domu.

Danes je v Sloveniji okrog 100 hektarjev leskovih nasadov, velikih od 20 arov do 14 hektarjev. Povprečna velikost nasada je 2,2 hektarja. Natančnega podatka, koliko svežih lešnikov pojemo Slovenci, ni, se pa počasi povečuje zanimanje za lešnike kot namizno sadje, še več se jih porabi v gospodinjstvih in pekarnah, predvsem za pripravo slaščic. Kmetje, ki lešnike pridelujejo že več desetletij, so z dejavnostjo začeli z namenom prodaje pridelka slaščičarski industriji, zlasti industriji čokolade, ki je pri nas še vedno močna, vendar danes vsi tržni pridelovalci prodajajo cele lešnike kot sveže sadje, slašči-

Jože in Klemen Krajncič preverjata, ali so lešniki že dovolj suhi.

čarski industriji pa prodajo le majhen del lomljenih lešnikov. Večina pridelovalcev lupinarjev, orehov in lešnikov je povezanih v Slovenskem strokovnem društvu lupinarjev, preko

katerega se pridelovalci izobražujejo, dobijo strokovno pomoč in svetovanje pri napravi nasadov ter pridelavi, dodelavi in trženju. Predsednica in strokovni vodja dr. Anita Solar vodi tudi raziskovalno polje za lupinarje, ki deluje v Mariboru kot posebna enota ljubljanske Biotehniške fakultete. Solarjeva pravi, da je letošnja letina dobra tako po količini kot tudi po kakovosti. Nekaj težav sta povzročili neobičajna vročina in suša v juniju ter avgustu, zaradi česar so se nekatere sorte nekoliko slabše oplodile in bo

izplen jedrc za kakšen odstotek nižji.

Strojno pobiranje in luščenje lešnikov

Kmetija Krajncič v Črešnjevcu pri Slovenski Bistrici je bila nekoč živinorejska, danes pa na skoraj petih hektarjih pridelujejo zlahke lešnike. Nasad je v ustreznem naklonu, ki se spušča v ravnino, kjer je bilo treba zaradi zastajanja vode ponovno zasaditi več kot 120 dreves, ki so sedaj na grebenih in Jože Krajncič pričakuje, da bodo drevesa uspešno rasla.

Lešnik vsebuje več vitamina E kot vsi drugi oreščki, je antioksidant in skrbi za zdrav videz kože, las in nohtov.

Vseh dreves je nekaj čez 1.100, osem različnih sort, med katerimi je osnovna sorta istrska dolgoplodna leska, ki je hrvaškega izvora in je dobro udomačena v Sloveniji, približno deset odstotkov med njimi je opravevalk. Jože je strojnik, tako da je dobesedno del strojev izdelal sam ali kakšnega priredil za pridelavo lešnikov, nekaj so kupili specializiranih strojev, kar pomeni, da je njihov strojni park bogat in zajema vsa dela od strojnega pobiranja lešnikov s tal, ločevanja lešnikov od listja in praznih lešnikov, ločevanja lešnikov iz srajčk, sušenja ter kalibriranja in luščenja lešnikov.

Kakovost slovenskih lešnikov boljša od uvoženih

Pridelovalci lešnike prodajajo pod blagovno znamko Slovenski lešnik, ki jo je razvilo in zaščitilo Slovensko strokovno društvo lupinarjev. Slovenski lešnik je pridelan v nasadih z okolju prijaznimi tehnologijami. Prevladuje integrirana pridelava, ki jo redno preverjajo pooblaščenice inštitucije za kontrolo in certifikacijo. V primerjavi z velikimi industrijskimi pridelovalci v tujini je za slovenske nasade značilna bolj konservativna, včasih tudi ročna obdelava in sonaravna pridelava z minimalno uporabo kemičnih sredstev. Tehnološki postopki, ki jih pridelovalci izvajajo v nasadih, redno in pravočasno pobiranje ter ustrezna dodelava, kot sta sušenje in skladiščenje, zagotavljajo dolgotrajno visoko kakovost lešnikov. Ravno po kakovosti se slovenski lešniki iz sortnih nasadov ločijo od večine uvoženih plovov, ki jih najdemo na slovenskem trgu. Lešnikova jedrca morajo biti čista, zdrava, dobro razvita, brez insektov ali vidnih znakov poškodb od insektov, brez plesni, tujega vonja in okusa, ne smejo biti žarka in smejo vsebovati največ 6 odstotkov vlage.

Demonstracija rezalno cepilnih strojev

Kdaj: četrtek, 22. 10. 2015, ob 10. uri
Kje: ŽIPO Lenart d.o.o., Šetarova 21, Lenart v Slovenskih goricah

Demonstracija bo potekala z naslednjimi stroji:
SpaltFix S-360 / SpaltFix K-600 / SpaltFix K-540 mobilni / Krožna žaga SmartCut / Krožna žaga EasyCut / Cepilnik HydroCombi / PackFix

MEHANIZACIJA Miler Kontakt, 051 310 068

Nasad leske so zasadili leta 2006 in drevesa prehajajo v polno rodnost, zato je vsako leto lešnikov več. Pred nekaj leti so jih prodali že v enem ali dveh mesecih, sedaj jih imajo do februarja ali marca. S prodajo ni težav, saj lešnike prodajajo pod blagovno znamko Slovenski lešnik, ki zagotavlja kakovost. Lešnike prodajajo na domu in po naročilu z dostavo ter šolam in vrtcem. Ko bo lešnikov še več, bo treba zagotoviti ustrezne hladilniške kapacitete. Jože in njegov sin Klemen že razmišljata tudi o dopolnilni dejavnosti predelave lešnikov v lešnikovo olje ter o širitvi nasadov, še zlasti, ker imajo še nekaj hektarjev lastne zemlje, ki sicer ni primerna za gojenje leske in bi jo bilo treba zamenjati za ustrezno zemljišče. Tako bi nasade povečali še za enkrat toliko, kot jih imajo danes.

Nasad se že pomlajuje

Na kmetiji Košec v Ločici ob Savinji pri Polzeli se s pridelavo lešnikov ukvarjajo že več kot tri desetletja. Nasad leske so zasadili leta 1983 z namenom pridelave lešnikov za podjetje Žito Gorenjka, vendar danes ves pridelek prodajo kot

sveže konzumno sadje stalnim kupcem po vsej Sloveniji.

Delo so si v teh letih zelo olajšali z več stroji in pravočasnim polaganjem mreže pod lešniki, kar omogoči bistveno hitrejšo spravilo. V letošnjem letu so izdelali pripravo, ki transportira lešnike na prikolico in loči lešnike od listja in vej. Po tem izboljšanjem postopku pripeljejo na domače dvorišče zgolj lešnike v srajčkah, skoraj brez neželenih primesi, kar pa pomeni več kot trikratno zmanjšanje porabe časa pri strojnem čiščenju, ločevanju lešnikov od srajčk. Sušenje se opravi na povsem naraven način na etažah domačega gospodarskega splotja. Lešnike sušijo približno en mesec, da dosežejo 5- do 6-odstotno vlago. Po sušenju se jih sortira po velikosti, lušči, prebira, pakira in pripravi za dostavo kupcem. Lado Košec meni, da bi v sušnih letih prav prišel tudi namakalni sistem, saj leska potrebuje dovolj vlage, ki pa za takšno površino ni ekonomsko upravičena. Po strokovni literaturi lahko leskov nasad ob primeren negi in pomlajevanju rodi do 50 let. Glede na priporočila so takrat lesko sadili v raz-

Pobiranje lešnikov v nasadu kmetije Košec.

dalji 4 metrov med drevesi in z medvrstno razdaljo 5 metrov. Danes pa se priporoča sajenje na 5 krat 6 metrov, zato se Koščevi sprašujejo, ali je pomlajevanje smiselno ali pa bi bilo bolje zasnovati nov nasad in ga povečati na še razpoložljivo površino.

Nekaj let nazaj je bil cilj, da so letni pridelek prodali do novega leta. Ker pa se zavedajo pomembnosti stalnih strank, sedaj prodajo podaljšujejo do marca ali aprila naslednjega leta. Lešnike prodajajo pod blagovno znamko Slovenski lešnik, prav tako pa ponudbo razširjajo s prodajo hladno stiskanega in desertnega lešnikovega olja.

Dragica Heric

Slovenski lešniki tudi na trgovskih policah

Kmetijsko podjetje Meja Šentjur ima lesko posajeno na 14 hektarjih. Kot pravi direktor Roman Gregorn, bi bilo treba nasade, ki so na nekaterih lokacijah stari že preko 30 let, pomladiti. Lešnikova jedrca prodajajo večinoma pakirana v 180-gramskih vrečkah in tudi v razsutem stanju. Njihove lešnike je mogoče najti na trgovskih policah Mercatorja in Tuša pod blagovno znamko Slovenski lešnik.

DEŽELNA BANKA SLOVENIJE

Ob ODPRTJU OSEBNEGA RAČUNA
v Deželni banki Slovenije
vam podarimo

BON V VREDNOSTI 20 EUR
za nakup po vaši želji
v katerikoli trgovini KALIA!

POHITITE, AKCIJA TRAJA
DO KONCA OKTOBRA!